

O sklepih in ravnanji krajnega šolskega svetovalstva se pritožuje pri okrajnem šolskem svetovalstvu. Pritožbe se dajejo krajnemu šolskemu svetovalstvu, in imajo odložno moč, če se namreč to v 14 dneh zgodi po naznanjenju one določbe, proti kateri se hoče pritožiti.

§. 13. Noben ud krajnega šolskega svetovalstva ne sme vdeleževati se pri posvetovanji in glasovanji reči, ki zadevajo njegove osebne koristi.

§. 14. Pri rečeh, kedar se mudi, da se ne more čakati prve redne seje pa tudi ne sklicati posebne seje, sme prvo-sednik samostalno ravnati; vendar mora zavoljo tega nemudoma in naj zadnje v prvi seji dobiti dovoljenje krajnega šolskega svetovalstva.

§. 15. Za ogledništvo didaktično-pedagogičnega šolskega stana okrajno šolsko svetovalstvo postavi zvedenega uda krajnega šolskega svetovalstva kot krajnega šolskega nadzornika.

Krajni šolski nadzornik se mora vedno porazumljevati s šolskim vodjem.

Ako sta navskriž misli, ima vsaki pravico, da se zavoljo razsodbe oberne k okrajnemu šolskemu svetovalstvu.

Pri takih šolah, kjer je več učiteljev, ima krajni šolski nadzornik pravico, da se vdeležuje učiteljskih zborov.

Tudi drugi udje krajnega šolskega svetovalstva imajo pravico, da hodijo v šolo in pozvedajo, v kakošnem stanu da je. Vendar pravice, da bi se kaj potrebnega vravnalo, nima posamen ud, ampak le vsi skupaj.

§. 16. Udje krajnega šolskega svetovalstva ne dobivajo za svoja opravila nikakoršnega plačila. Gotovi izdajki pri teh opraviilih povračajo se jim iz srenjskega denarja. (Dalje prih.)

Šolsko in domače podučevanje.

Se učiti prav lepó

Nam edina skerb naj bo!

(Konec.)

Pa ne le dobre, ampak tudi slabe lastnosti imajo javne šole, in kakor ima, bi rekel skoraj vsaka reč svojo dobro in slabo stran, tako tudi šole, tako n. pr. je napačno, ako so razredi preobširni, t. j., če prevelika množica učencev v ravno tisto sobo zahaja, kajti to je prvič škodljivo zdravju in drugič pospešuje raztresenost med poslušajočo mladino. Zdravju je

škodljivo zaradi slabega zraka, ki ga uživajo učenci po več ur na dan, kar se godí zlasti po zimi v hudem mrazu, ko se učilniške sobe redkokrat zračijo, pa če se to tudi vsaki dan zgodi, se ta napaka vendar ne more odpraviti, ker veliko število učencev poserka dobri zrak že koj v prvi in drugi uri, za tretjo in četrto pa ne ostane drugega, nego izsopljeni kužni zrak zopet uživati. Tudi oči se zelo kvarijo, če nima soba dosti oken in če niso na pravem kraju. (Gledé na to napako se nam ni treba čuditi, da postane skoraj dve tretjini dijakov po doveršenju srednjih šol kratkovidnih.) Če so klopi prenizke, je škodljivo za pluća pa tudi za glavo, ker sili kri preveč v možgane in tako postanejo učenci otožni in nesposobni za vpešen poduk.

Drugič sem rekel pospešujejo preobširni razredi raztresenost med poslušajočo mladino. Vsak dobro vé, da učitelj ne more biti ob enem na dveh ali celó treh krajih, temuč če stoji na eni strani, vlada nagajivost na drugi; če stoji spredej, se godé nerodnosti zadej, in tako se pogostoma godi, da še celó marsikteri pridni učenci postanejo raztreseni, in mesto da bi poslušali razlago posamesnih predmetov, se posmehujejo ali pa se še celó sujejo bodi si z rokami ali pa z nogami. Tako bi se lahko omenile še druge manjše napake; toda prednosti javnih šol so vendar mnoge, in verh tega so javne šole tudi cenejše od unih; ker ne prizadenejo toliko stroškov, in kje bi se tudi dobilo toliko število učiteljev, ako bi se mladina le posamesno podučevala? Dalje, če se ozremo na privaten poduk, ali ne bomo sprevideli, da je ta mnogo zdatnejši in bolj vpešen od unega v javnih šolah —? Gotovo. Pa to ne veljá za vse šole sploh, ampak le za glavne šole, ali kakor jih obče zovemo, normalke. Ktoristno bi bilo tedaj, da bi se učenci tudi privatno podučevali, to pa zaradi tega

a) ker so otroci še premalo pametni, in se po tem takem pogostoma pripeti, da ne umejo šolske razlage; pri privatnem poduku je pa vse drugače, kajti tukaj je dolžnost učiteljeva toliko časa ponavljati razlago in jo z naštevanjem mnogih zgledov umetniško delati, dokler je gojenec ne razume.

b) O raztresenosti, najhujši sovražnici vseh ved, se tukaj nikakor ne more govoriti, ker ima učenec le z učiteljem opraviti, tedaj mora opustiti vsakoršne domišljije ali misli o kratkočasnih igrah, s kterimi se navadno mladina razveseljuje

in o drugih enakih rečeh, ki se ne vjemajo z razlago posamesnih predmetov.

c) Ker se večkrat pripeti, da mora ta ali uni zaradi slabega vremena po več dni zanemariti šolo, posebno taki, čegar stanovanja so zelo odstranjena od šolskega poslopja, tako je tudi napačno, da se otroci, ko je šola minula, le preradi sim ter tje razkrope in le pozno domu pridejo; kako lahko se pri takem pohajkovanju zgodi, da doleti tega ali unega kaka nesreča itd. Ze iz teh malih opazek sledi, da je privaten poduk mnogo boljši od unega v javnih šolah; ali to velja le za glavne šole. Kako je pa v srednjih šolah? — Se mar tukaj enako godi? Ne. Tukaj je neogibno potrebno (*conditio sine qua non*), da se dijak razun v šoli tudi tudi doma privatno uči in izobražuje; kajti prvič ni mogoče dijake samo s podukom v šoli in z domačimi nalogami pripeljati na ono stopinjo izobraženosti, ki jo zahtevajo višje šole. Tukaj tedaj ne zadostuje samo obiskovanje javne šole, ako se hočejo dijaki seznaniti s staroklasično literaturo, koja je podlaga, kakor nekda, tako tudi sedaj, dobremu mišljenju, izrazovanju, skladbi, poznanju lepega izverstnega jezika in sploh starega sveta. Stari so bili in bodo vedno učitelji poznejim narodom. — Sploh je znano, da človek ni samo subjekt pri izobraževanju, ampak tudi objekt. Ali vpraša se tudi: Kdaj doseže objektivno izobraževanje svoj namen, ali z drugimi besedami: kdaj naj se neha človek izobraževati?

Pri idealnih podobah ali kipih se lahko reče, ko je namreč umetnik svoje delo končal: „kip ali podoba je popolnoma“, — a pri človeku se to ne more reči. Človek, ki se izobražuje, postaja zmiraj bolj popolnoma, ali popolnosti ne doseže nikdar. Izobraževanje nima torej ne konca, ne kraja, kajti noben učenjak ni dospel, kar se vednosti tiče, do tolike učenosti, da bi mogel reči: „sedaj se mi ni treba več učiti“, temveč so naj učenejši možje spoznali, da bolj ko so se pečali z vedami, bolj so se izobraževali, in bolj so hrepeneli po učenostih.

Če tedaj pomislimo, kolike vrednosti je izobraženost sploh, moramo priznati, da skoro nobena dobrota ni večja, nego je poduk in omika. Kdor je kaj pripomogel, da smo modrejši, boljši in srečnejši, zanaša naj se na naj priserčnejšo našo hvaležnost, dokler nam teče po žilah gorka kri. A. P., dijak.